Tussenkomst bij het Comité van Ministers van de Raad van Europa betreffende de uitvoering van het arrest *Camara t. België* (nr. 49255/22)

2 juli 2025

Door Myria (het Federaal Migratiecentrum) en het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM)

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling die als wettelijke opdracht heeft om de overheid te informeren over de aard en de omvang van migratiestromen, te waken over het respect voor de grondrechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel te stimuleren. Myria voert deze opdrachten uit in een geest van dialoog en overleg met alle betrokken actoren.

Het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) werd opgericht bij wet van 12 mei 2019 om bij te dragen aan de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens in België. Het is geaccrediteerd met B-status door de wereldwijde alliantie van nationale mensenrechteninstituten (GANHRI). Deze tussenkomst maakt deel uit van zijn opdracht om de tenuitvoerlegging door de Belgische overheden van hun internationale verplichtingen op te volgen en om samen te werken met internationale mensenrechtenorganisaties.

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding 2
2. Situatie van de opvangcrisis in België 3
2.1. Stand van zaken 3
2.1.1. Daling van het aantal opvangplaatsen sinds eind 2024 3
2.1.2. Toename van het aantal niet-opgevangen verzoekers om internationale bescherming 5
2.1.3. Wachtlijst en noodopvang 5
2.1.4. Impact op de grondrechten en de menselijke waardigheid 6
2. 2. Door de Belgische overheid aangekondigde en genomen maatregelen 6
2.2.1. Vermindering van de dotatie aan FEDASIL 6
2.2.2. Vermindering van de opvangcapaciteit 8
2.2.3 Geleidelijke schrapping van plaatsen in kleine structuren (LOI) 8
2.2.4 Afschaffing van wettelijke mogelijkheid om opvang toe te kennen in de vorm van financiële steun en een spreidingsplan 9
3. De rechtsstaat in crisis: de systematische niet-uitvoering van vonnissen 10
3.1.De niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen houdt op verschillende niveaus aan 11
3.1.1 De niet-uitvoering van meer dan 10.000 beslissingen van arbeidsrechtbanken die opvang bevelen in individuele gevallen 11
3.1.2. De niet-uitvoering van de veroordeling in de collectieve procedure die door meerdere verenigingen werd gevoerd 12
3.1.3 De niet-betaling van dwangsommen gelinkt aan de niet-uitvoering van deze vonnissen 12
3.1.4. Beperkingen aan de gedwongen tenuitvoerlegging 13
3.1.5. De niet-naleving van de arresten van de Raad van State tot schorsing van de instructies om bepaalde groepen personen niet op te vangen 14
3.1.6. De niet-naleving van het Camara-arrest zelf 15
3.2. Een ruimer probleem dan asiel en migratie 15
3.3. Aangekondigde hervormingen betreffende het opvangcontentieux en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen 16
4. Conclusie 17
5. Aanbevelingen 18

1. Inleiding

- **Het arrest *Camara***

Deze bijdrage volgt op de zaak *Camara*,[1] waarin de schending door België van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is vastgesteld. Deze veroordeling omvat twee essentiële aspecten, namelijk de eerbiediging van het recht op opvang[2] en de niet-naleving van definitieve rechterlijke beslissingen[3].

In het kader van de opvolging van dit arrest hadden Myria – het Federaal Migratiecentrum (hierna Myria) – en het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM), twee onafhankelijke overheidsinstellingen,[4] het Comité van Ministers een schriftelijke bijdrage bezorgd[5] met het oog op de 1507e vergadering van het Comité van Ministers van 17-19 september 2024.

Myria en het FIRM leggen hierbij een geactualiseerde stand van zaken van de situatie voor met het oog op het nieuwe onderzoek van de zaak door het Comité van Ministers, gepland in september 2025. Aangezien Myria en het FIRM niet de gelegenheid hebben gehad om het nieuwe actieplan te raadplegen dat de Belgische Staat aan het Comité zou hebben voorgelegd, is deze bijdrage gebaseerd op de maatregelen die publiek bekendgemaakt werden of reeds genomen werden door de huidige federale regering.[6]

- **Structuur van de tussenkomst**

Deze tussenkomst maakt de balans op van de opvangcrisis in België en evalueert de door de Belgische overheid aangekondigde of genomen maatregelen hieromtrent (deel 2). Deze tekst komt vervolgens terug op de systematische niet-naleving van de rechterlijke beslissingen

---

[1] Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna 'EHRM'), *Camara t. België*, nr. 49255/22, 18 juli 2023.

[2] Het EHRM heeft *"een systematisch probleem geïdentificeerd (...) betreffende het vermogen van de overheidsinstanties om zich te voegen naar hun eigen binnenlandse wetgeving (...) aangaande het recht op opvang van verzoekers om internationale bescherming"*. (vrije vertaling) Het EHRM wijst er eveneens op dat de praktijk van niet-naleving door de Belgische regering van haar eigen wetgeving "*onverenigbaar is met het beginsel van het primaat van het recht*" en legt haar op om "*de gepaste maatregelen te treffen om een einde te stellen*" aan deze praktijk (EHRM, *Camara t. België*, §145) (vrije vertaling).

[3] Het EHRM benadrukt dat er "*een systematisch verzuim van de Belgische overheden*" is "*om definitieve rechterlijke beslissingen betreffende de opvang van verzoekers om internationale bescherming uit te voeren*". (EHRM, *Camara t. België*, para. 118) en dat de Belgische Staat zich schuldig heeft gemaakt aan een "*flagrante weigering om de bevelen van de nationale rechter op te volgen, waardoor de essentie van het door artikel 6 § 1 van het Verdrag beschermde recht werd ondermijnd*" (para. 121) (vrije vertaling).

[4] Deze tussenkomst past binnen het kader van hun respectieve mandaten inzake de opvolging van de uitvoering door de Belgische regering van haar internationale verplichtingen (voor het FIRM: art. 5 § 3, wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een federaal instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens; voor Myria: art. 3, 2°, wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een federaal centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen de mensenhandel).

[5] 1507e réunion (septembre 2024) (DH) - Règles 9.2 et 9.6 - Réponse des autorités (25/07/2024) suite à une communication d'INDH (MYRIA et Institut fédéral pour la protection et la promotion des Droits Humains (IFDH)) (10/07/2024) relative à l'affaire Camara c. Belgique (requête n° 49255/22), DH-DD(2024)833-rev, 25 juli 2024.

[6] Zie Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, DOC 56-0914/001, 4 juni 2025; Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen wat betreft de behandeling van een volgend verzoek om internationale bescherming, DOC 56-0912/001, 4 juni 2025.

betreffende het recht op opvang, waarbij wordt gewezen op de risico's voor de rechtsstaat (deel 3). Vaststellend dat de maatregelen die door de Belgische autoriteiten genomen worden, niet volstaan om de door het Hof vastgestelde systemische problemen te verhelpen en om schendingen van artikel 6 van het EVRM te voorkomen, worden meerdere aanbevelingen geformuleerd (deel 4).

- **Geraadpleegde actoren bij het opstellen van deze tussenkomst.**

De volgende personen en instellingen werden geraadpleegd voor het opstellen van deze tussenkomst: Fedasil, de Refugee Legal Helpdesk van de Brusselse Balie, de Humanitaire Hub,[7] de ngo's CIRÉ en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, de advocaten Jean-François Gérard en Pierre Robert. Myria en het FIRM bedanken hun gesprekspartners voor hun waardevolle hulp en benadrukken dat zij alleen verantwoordelijk zijn voor de inhoud van deze tussenkomst.

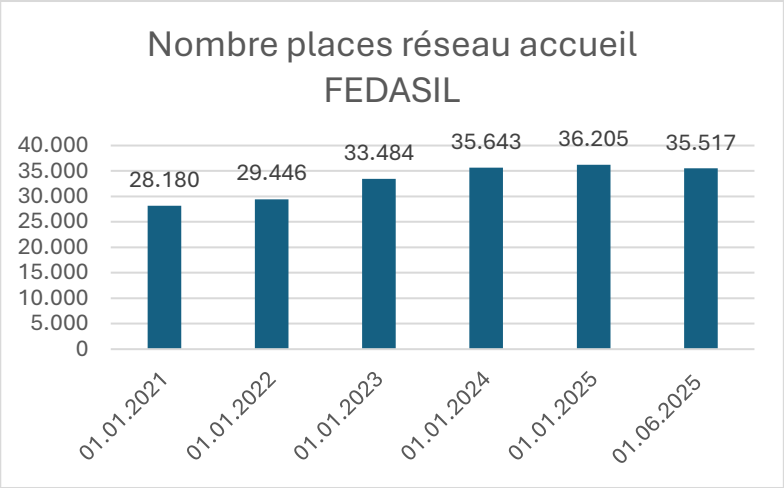
2. Situatie van de opvangcrisis in België

2.1. Stand van zaken

2.1.1. Daling van het aantal opvangplaatsen sinds eind 2024

Sinds eind 2024 daalt het totale aantal opvangplaatsen en ligt het zelfs onder het niveau van eind 2023 (35.517 plaatsen op 01.06.2025 tegenover 36.205 op 01.01.2025).[8] Ook al wordt de sluiting van bepaalde centra gecompenseerd door de opening van nieuwe, het totale saldo is negatief en Fedasil voorziet geen extra plaatsen in de komende maanden.[9] De nieuwe minister van Asiel en Migratie,[10] Anneleen Van Bossuyt, heeft voor het Parlement in juni 2025 overigens benadrukt dat er "*geen extra opvangplaatsen*" komen.[11]

[7] Plaats waar middenveldorganisaties, collectieven en vrijwilligers hulp bieden aan migranten (zie Croix-Rouge de Belgique, Hub humanitaire: une aide indispensable apportée aux migrants, 20 september 2022).
[8] Fedasil, Cijfers, 10 juni 2025.
[9] Myria, Verslag contactvergadering internationale bescherming – maart 2025, 20 maart 2025; cijfers verstrekt door Fedasil aan Myria en het FIRM.
[10] Sinds de aantreding van de nieuwe regering in februari 2025 ressorteert de bevoegdheid inzake asiel en migratie onder een minister in plaats van een staatssecretaris. Fedasil is een instelling van openbaar nut die onder toezicht staat van de staatssecretaris/minister van asiel en migratie.
[11] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Plenumvergadering van 5 juni 2025, p. 13-14, CRIV 56 PLEN 45.

De opvangcapaciteit was en blijft dus onvoldoende om te beantwoorden aan de huidige behoeften. Het opvangnetwerk is volledig verzadigd terwijl er in 2024 39.615 verzoeken om internationale bescherming waren, een stijging met 11,4% tegenover 2023[12] (er is geendaling waarneembaar in de eerste maanden van 2025),[13] en de gemiddelde termijn om de verzoeken te behandelen, is ook gestegen tot 496 dagen in de eerste maanden van 2025, tegenover 430 dagen het jaar voordien.[14]

Naast het officiële opvangnetwerk financiert de federale overheid overigens 2.000 noodopvangplaatsen na een akkoord met het Brussels Gewest dat in december 2022 is ondertekend ('Brussels Deal'). Die plaatsen maken echter deel uit van het opvangnetwerk voor daklozen in het Brussels Gewest (gecoördineerd door Bruss'help[15] en niet door Fedasil) en zijn dus toegankelijk voor iedereen zonder vaste woonplaats, ongeacht zijn of haar statuut (onvoorwaardelijke toegang). De niet-opgevangen verzoekers om internationale bescherming worden er niet automatisch naar doorverwezen en moeten zelf een beroep doen op de organisaties die deze plaatsen beheren. Bovendien is deze opvang vaak maar voor één nacht zonder sociale of medische begeleiding. Deze plaatsen worden dus niet beschouwd als opvangplaatsen in de betekenis van de opvangwet en laten niet toe om het recht op opvang van verzoekers zonder opvang te eerbiedigen.[16] Herinneren we er tot slot aan dat de praktijk om niet-opgevangen verzoekers om internationale bescherming door te sturen naar het hulpnetwerk voor daklozen door het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt beschouwd als een inbreuk op het EU-recht.[17]

---

[12] CGVS, Jaarverslag CGVS 2024.
[13] CGVS, Asielstatistieken mei_2025.
[14] EMN, Le délai de traitement des demandes de protection internationale augmente en Belgique, 12 april 2025, beschikbaar op Le délai de traitement des demandes de protection internationale augmente en Belgique.
[15] Gewestelijk coördinatieplatform voor noodhulp, zie Bruss'help.
[16] ECRE, AIDA en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Country Report – Belgium (update 2024), juni 2025 p. 117.
[17] *"De bevoegde instanties van een lidstaat kunnen zich er immers niet toe beperken een verzoeker (...) een lijst van opvangstructuren te verstrekken waartoe hij zich zou kunnen wenden om gebruik te maken van materiële opvangvoorzieningen (...). Integendeel, de in artikel 20, lid 5, van richtlijn 2013/33 neergelegde verplichting om te zorgen voor een waardige levensstandaard, brengt met zich mee dat de lidstaten – juist omdat het werkwoord "zorgen voor" wordt gebruikt – een dergelijke levensstandaard voortdurend en zonder onderbreking moeten waarborgen. Daarbij komt dat de instanties van de lidstaten de toegang tot de materiële opvangvoorzieningen waardoor een dergelijke levensstandaard kan worden gewaarborgd, op georganiseerde wijze en onder hun eigen verantwoordelijkheid dienen te verlenen, ook wanneer zij in voorkomend geval een beroep doen op natuurlijke*

2.1.2. Toename van het aantal niet-opgevangen verzoekers om internationale bescherming

Sinds oktober 2021 wordt het overgrote merendeel van alleenstaande mannen die om internationale bescherming verzoeken het recht op opvang ontzegd op de dag van hun asielaanvraag en moeten ze vaak maanden wachten voordat ze in het opvangnetwerk worden opgenomen. Zo werden tussen 2021 en 2024 in totaal 27.160 mannelijke verzoekers om internationale bescherming niet onmiddellijk op de dag van hun registratie opgevangen.[18] In 2024 heeft Fedasil 10.191 opvangweigeringen afgeleverd (technische code 'no-show') aan verzoekers om internationale bescherming. Dat zijn er 1.375 meer dan in 2023.[19]

Op 18 maart 2025 meldden de ngo's Vluchtelingenwerk Vlaanderen, CIRÉ, Dokters van de Wereld, Artsen zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas en de Humanitaire Hub dat in 2024 1.263 verzoekers om internationale bescherming naar noodcentra moesten gaan, of bijna driemaal meer dan in 2023 (467). In juni 2024 werd 17% van de plaatsen voor dakloze mannen in Brussel ingenomen door verzoekers om internationale bescherming.[20]

2.1.3. Wachtlijst en noodopvang

Na een onwettige opvangweigering kunnen de verzoekers om internationale bescherming zich inschrijven op een wachtlijst. Gedurende deze wachtperiode ontvangen die verzoekers om internationale bescherming zonder opvang amper of geen steun van de regering. Het bestaan van een dergelijke wachtlijst werd veroordeeld.[21]

Bovendien gebeurt de inschrijving op de wachtlijst niet automatisch. De verzoekers om internationale bescherming moeten dit zelf doen via een QR-code. De procedure om zich op de wachtlijst in te schrijven, blijft complex en moeilijk toegankelijk, wat door de autoriteiten zelf wordt erkend,[22] en creëert een bijkomend obstakel om daadwerkelijk toegang te hebben tot het recht op opvang. Aangezien de Belgische autoriteiten geen enkele monitoring hebben ingevoerd, kunnen we onmogelijk weten hoeveel mensen aan wie opvang werd geweigerd, niet op deze lijst zijn ingeschreven.

---

personen of rechtspersonen uit de particuliere sector om die verplichting onder hun gezag na te komen." (HvJ-EU [Grote kamer], *Zubair Haqbin t.* Fedasil, C-233/18, 12 november 2019, §49-50).

[18] UNHCR SAFE research 2024/2025, p.19 - te publiceren.

[19] Myria, Verslag contactvergadering internationale bescherming – januari 2025, 29 januari 2025, p. 51. Deze cijfers en andere statistieken werden recent bijgewerkt in het kader van de contactvergaderingen, waarvan de verslagen worden gepubliceerd op Contactvergaderingen internationale bescherming | Myria. Met Myria kan ook steeds contact worden opgenomen.

[20] Vluchtelingenwerk Vlaanderen, CIRÉ, Dokters van de Wereld, Artsen zonder Grenzen, BELRefugees, Caritas International, Humanitarian Hub, Niet-opvangbeleid – Dashboard, Januari > December 2024.

[21] *"Ze worden enkel verzocht om zich in te schrijven op een wachtlijst en bij gebrek aan een andere oplossing slapen ze op straat tot een plaats vrijkomt en Fedasil contact met hen opneemt. Daarmee vervult Fedasil zijn wettelijke opdracht niet en blijft "hardnekkig" in gebreke om de hoofdveroordeling uit te voeren"* (vrije vertaling): Rechtbank van eerste aanleg Brussel, 2022/13/C, 25 maart 2022.

[22] Myria, Verslag contactvergadering internationale bescherming – december 2024, 4 december 2024, p. 36; 1507e réunion (septembre 2024) (DH) - Règles 9.2 et 9.6 - Réponse des autorités (25/07/2024) suite à une communication d'INDH (MYRIA et Institut fédéral pour la protection et la promotion des Droits Humains (IFDH)) (10/07/2024) relative à l'affaire Camara c. Belgique (requête n° 49255/22), DH-DD(2024)833-rev, 25 juli 2024; Vluchtelingenwerk Vlaanderen *et al.*, Niet-opvangbeleid – Dashboard, Januari > december 2024.

Het aantal verzoekers op de wachtlijst schommelde sterk de laatste maanden, met een gemiddelde van meer dan 3.000 personen. De wachttijd om in het opvangnetwerk te worden opgenomen, liep ook sterk uiteen (van 3 tot 10 maanden). In april 2025 stonden 2.487 personen op de wachtlijst[23] en de wachttijd bedroeg ongeveer vier maanden.

2.1.4. Impact op de grondrechten en de menselijke waardigheid

Het is belangrijk te benadrukken dat verzoekers om internationale bescherming die niet onmiddellijk recht op opvang genieten, maandenlang aan hun lot worden overgelaten. Sommigen kunnen gebruikmaken van tijdelijke hulp of huisvesting via het hulpnetwerk voor daklozen, maar het gaat slechts om een fractie van alle niet-opgevangen personen en deze plaatsen zijn bovendien tijdelijk en precair.[24] De anderen zien zich genoodzaakt om in precaire levensomstandigheden op straat, in kraakpanden (in juni 2024 hebben de ngo's een twintigtal kraakpanden geteld met meer dan 500 personen, onder wie minderjarigen) of in noodstructuren (hulpnetwerk voor daklozen) te leven.[25] Het gebrek aan opvang heeft dan ook ernstige gevolgen voor de mentale en fysieke gezondheid van verzoekers om internationale bescherming. Deze inbreuken werden uitvoerig gedocumenteerd door middenveldorganisaties, reden waarom Myria en het FIRM verwijzen naar de verschillende publicaties van deze laatsten.[26]

2. 2. Door de Belgische overheid aangekondigde en genomen maatregelen

Het federaal regeerakkoord van 31 januari 2025 bevat meerdere bepalingen over de opvang van verzoekers om internationale bescherming.[27] Voor enkele ervan werd al een wetgevend initiatief genomen. Myria en het FIRM uiten hun bezorgdheid over meerdere van deze maatregelen, die de opvangcrisis dreigen te verergeren en die ingaan tegen de aanbevelingen van het Comité van Ministers:[28]

1. Vermindering van de federale dotatie aan Fedasil
2. Vermindering van de opvangcapaciteit
3. Afbouw van plaatsen in kleine structuren (lokale opvanginitiatieven)
4. Afschaffing van de wettelijke mogelijkheden om opvang toe te kennen in de vorm van financiële steun en een spreidingsplan

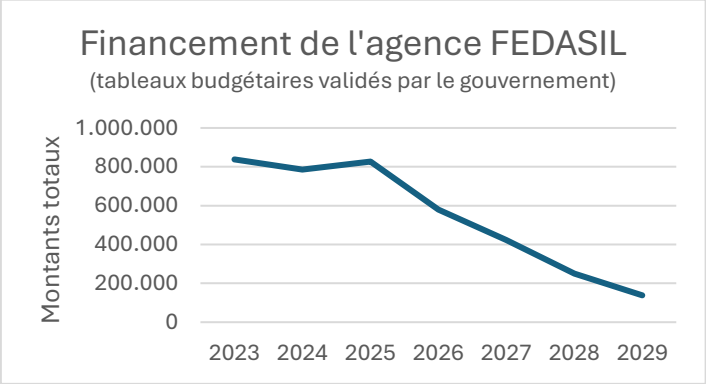
2.2.1. Vermindering van de dotatie aan FEDASIL

---

[23] Myria, Verslag contactvergadering internationale bescherming – april 2025, 23 april 2025, p. 30.
[24] Vluchtelingwerk Vlaanderen *et al*., Niet-opvangbeleid – Dashboard, Januari > December 2024.
[25] Zie bv. Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025, p. 14.
[26] Zie met name UNHCR, SAFE research 2024/2025 - te publiceren; Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025; Vluchtelingenwerk Vlaanderen et.al., Niet-opvangbeleid – Dashboard, Januari > December 2024; Artsen van de wereld, Quarterly report Humanitarian Hub (januari-maart 2025); ECRE, AIDA en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Country Report – Belgium (update 2024), juni 2025, p. 116 e.v.
[27] Federaal regeerakkoord 2025-2029.
[28] Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, DOC 56-0914/001, 4 juni 2025.

De Belgische regering voorziet in een drastische vermindering van de federale dotatie aan Fedasil. Uit de begrotingstabellen blijkt dat de regering in de periode 2026-2029 een begrotingsbesparing van 538 miljoen euro wil realiseren door het opvangnetwerk voor asielzoekers aanzienlijk in te perken.[29] De federale dotatie van Fedasil zal in 2029 nog slechts een zesde van de dotatie van 2025 zijn.

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
838.004	786.220	826.239	579.239	423.239	249.239	138.239

De federale regering zegt in totaal bijna 1,6 miljard euro te willen besparen op asiel en migratie, waarvan ten minste een derde van de opvang van asielzoekers moet komen.[30]

De federale regering verantwoordt deze enorme besparing door te stellen dat het opvangnetwerk gradueel en gevoelig zal worden verminderd. Om de drastische daling van de middelen voor Fedasil te verklaren, wijst de Belgische overheid erop dat rekening werd gehouden met een aantal van 36.205 asielzoekers, terwijl er in 2029 nog slechts 12.000 zouden worden verwacht. Deze keuze werd bekritiseerd door het Rekenhof dat opmerkte dat *"de internationale context een aanzienlijke impact heeft op het aantal asielaanvragen. Daardoor zijn prognoses over een periode van twee jaar onvoldoende betrouwbaar"*.[31]

Myria en het FIRM volgen de redenering van het Rekenhof en benadrukken het onvoorspelbare en volatiele aspect van de internationale context, die momenteel niet van die aard is dat het aantal personen op zoek naar internationale bescherming gaat dalen. In elk geval strookt deze logica om drastisch te besparen niet met de ambitie een dynamische capaciteit uit te bouwen ('bufferplaatsen') om in te spelen op schommelingen in het aantal asielaanvragen.[32]

Myria en het FIRM benadrukken dat deze beleidskeuzes vooral een verzwakking van het opvangnetwerk en de slagkracht van Fedasil tot gevolg zullen hebben, waardoor de toegang tot opvang steeds beperkter zal worden en meer mensen op straat zullen moeten overleven. Deze beslissingen gaan dan ook in tegen de aanbevelingen van het Comité van Ministers van 2024 dat

[29] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Verantwoording van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2025 – FOD Binnenlandse Zaken, DOC 56-0855/006, 11 april 2025, p. 24.
[30] De Standaard, "Van Bossuyt snoeit fors in asielopvang, ook al wijst niets op dalende instroom", 13 mei 2025.
[31] Rekenhof, Commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van staatsbegroting voor het begrotingsjaar 2025, 15 mei 2025, p. 63.
[32] Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Strenger betekent niet sterker – hard tegen mensen, zwak voor de toekomst: de impact van Arizona's beleid, p. 3.

de overheid met name verzocht om *"hun inspanningen te verhogen zoals in 2015"* en *"een toereikend budget goed te keuren"*.[33]

2.2.2. Vermindering van de opvangcapaciteit

De regering verklaart dat het aantal opvangplaatsen *"gradueel en gevoelig"* zal worden afgebouwd zodra de asielinstroom fors en structureel zal zijn verminderd.[34] Dit standpunt werd in het Parlement door de bevoegde minister herhaald ("*er komen geen extra opvangplaatsen*").[35]

Sinds eind 2024 en ondanks het feit dat het aantal verzoeken om internationale bescherming niet is gedaald, is het aantal opvangplaatsen echter constant verminderd (zie 1.1).

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa had de Belgische overheid nochtans opgeroepen om *"de capaciteit van haar opvangnetwerk zo snel mogelijk, aanzienlijk en duurzaam uit te breiden om de huidige crisis op te lossen, zo aan de basis het probleem van de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen weg te werken en in de toekomst het hoofd te kunnen bieden aan de stromen van verzoekers, die inherent zijn aan elk asielsysteem"*.[36]

Het federaal regeerakkoord van 31 januari 2025 en de aangekondigde maatregelen gaan dan ook in tegen deze aanbevelingen.

2.2.3 Geleidelijke schrapping van plaatsen in kleine structuren (LOI)

Terwijl de vorige regering zich er nog toe had verbonden de creatie van individuele opvangplaatsen of opvangplaatsen op kleine schaal via lokale overheden aan te moedigen,[37] opteert de huidige regering voor een stapsgewijze afbouw van alle beschikbare LOI-opvangplaatsen.

In maart 2025 heeft de regering zo een einde gemaakt aan de premies voor de creatie van nieuwe LOI,[38] waardoor bepaalde gemeenten hun plannen om nieuwe plaatsen te openen hebben moeten opbergen.[39]

Bovendien heeft de regering uitdrukkelijk haar voornemen kenbaar gemaakt om geleidelijk aan alle opvangplaatsen in kleine structuren zoals de LOI af te schaffen. Volgens de minister creëren de LOI een 'aanzuigeffect' en zouden ze de terugkeer van afgewezen verzoekers bemoeilijken. Ze

---

[33] Comité van Ministers van de Raad van Europa, Decision H46-6 Camara v. Belgium (Application No. 49255/22), 1507th Meeting (17-19 September 2024), CM/Del/Dec(2.024)1507/H46-6, 19 september 2024 (vrije vertaling).
[34] Federaal regeerakkoord 2025-2029, p. 164.
[35] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Plenumvergadering van 5 juni 2025, CRIV 56 PLEN 45, p 13.-14.
[36] Comité van Ministers van de Raad van Europa, Decision H46-6 Camara v. Belgium (Application No. 49255/22), 1507th Meeting (17-19 September 2024), CM/Del/Dec(2.024)1507/H46-6, 19 september 2024 (vrije vertaling).
[37] Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 juli 2012 tot regeling van de terugbetaling door het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers van de kosten van de materiële hulp door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn toegekend aan een begunstigde gehuisvest in een lokaal opvanginitiatief. Dit koninklijk besluit is op 1 november 2023 in werking getreden.
[38] Zie het persbericht: N-VA, Van Bossuyt schrapt premie voor nieuwe Lokale Opvanginitiatieven (LOI), 18 maart 2025.
[39] Zie bijvoorbeeld Het Laatste Nieuws, Beerse schrapt nieuwbouw voor asielzoekers: "We kunnen als kleine gemeente niet alleen opdraaien voor de kosten", 19 maart 2025.

stelt dus een soberder model voor dat uitsluitend uit strikt collectieve opvangcentra bestaat.[40] In 2023 waren er nochtans meer dan 4.500 actieve opvangplaatsen in LOI, goed voor 11% van het totale aantal plaatsen.[41]

De talrijke positieve effecten van dit opvangmodel werden uitvoerig gedocumenteerd.[42] Deze beslissing draagt dus eveneens bij aan de daling van het aantal beschikbare opvangplaatsen en verergert zo de huidige crisis.

2.2.4 Afschaffing van wettelijke mogelijkheden om opvang toe te kennen in de vorm van financiële steun en een spreidingsplan

De regering is voornemens *"de wetgeving [aan te passen] opdat enkel materiële bijstand kan worden toegekend aan asielzoekers"* en *"de mogelijkheid van een verplicht spreidingsplan van asielzoekers over het grondgebied [te schrappen] uit de wetgeving"*.[43]

Zoals het Europees recht toestaat,[44] bepaalt de Belgische wet immers dat Fedasil de mogelijkheid heeft om opvang in de vorm van (financiële) sociale steun te verlenen:

- hetzij in *"bijzondere omstandigheden"* (artikel 11 § 3, lid 4) door de verplichte plaats van inschrijving (code 207) van een verzoeker om internationale bescherming niet toe te wijzen of te schrappen;
- hetzij in *"uitzonderlijke omstandigheden, verbonden aan de beschikbare opvangplaatsen in de opvangstructuren"* (art. 11 § 4 van de opvangwet) door het OCMW van een specifieke plaats toe te wijzen als verplichte plaats van inschrijving waar de verzoekers om internationale bescherming toegang kunnen hebben tot opvang in de vorm van (financiële) sociale hulp. Deze toewijzing gebeurt voor een bepaalde periode en "*op basis van een evenwichtige verdeling tussen de gemeenten*" [45] (spreidingsplan). De structurele opvangcrisis, die al meer dan 3,5 jaar duurt, beantwoordt zonder de minste twijfel aan deze definitie van uitzonderlijke omstandigheden.

Naast de verklaringen in het federaal regeerakkoord werd een eerste wetgevend initiatief genomen door de bevoegde minister in de vorm van een wetsontwerp om de door artikel 11 § 3, lid 4 vastgestelde oplossingen te schrappen. In zijn advies over het wetsontwerp heeft de Raad van State duidelijk gesteld dat in een situatie van plaatsgebrek in de opvangstructuren (zoals

---

[40] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Beleidsnota – Asiel & Migratie, 24 april 2025, p. 13; Officiële website van Anneleen Van Bossuyt, Van Bossuyt schrapt premie voor nieuwe Lokale Opvanginitiatieven (LOI), 18 maart 2025.

[41] Le Soir, Migration : la ministre Van Bossuyt détricote le système local d'accueil, 17 maart 2025; Le Soir, Anneleen Van Bossuyt (N-VA), ministre de l'Asile et la Migration : " La Belgique n'est plus le pays de l'accueil généreux et sans conditions ", 21 februari 2025; voor de cijfers zie met name Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025, p. 8.

[42] Zie met name Myria, Migratie in cijfers en in rechten, Katern uit het jaarverslag 2022, Internationale bescherming. Het Rekenhof heeft ook berekend dat individuele opvang tussen 8 en bijna 20 euro minder kost per dag dan opvang in een collectief centrum (Rekenhof, Verslag Opvang van asielzoekers, 28 november 2017, p. 42).

[43] Federaal regeerakkoord 2025-2029, p. 169.

[44] Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (Opvangrichtlijn 2013/33/EU), art. 2 en 17.

[45] Zie ook art. 57ter/1 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

momenteel het geval is), de door het wetsontwerp overwogen maatregelen niet verenigbaar zijn met de artikelen 17 en 18 van de opvangrichtlijn, artikel 3 van het EVRM en met de standstill-verplichting.[46]

Niet alleen blijft de federale regering deze oplossingen verwerpen, waarin de wet nochtans voorziet, ze plant bovendien om deze opties uit de wet te verwijderen. Daarmee verwerpt de federale regering bestaande, wettelijke en structurele oplossingen waarmee de huidige crisis kan worden aangepakt, en dit ondanks het aanhoudende en structurele tekort aan opvangplaatsen in centra. Eens te meer gaat de houding van de Belgische overheid in tegen de aanbevelingen van het Comité van Ministers dat haar aanmoedigde om *"in andere maatregelen te voorzien, zoals noodopvang en/of de toekenning van financiële steun"*.[47]

3. De rechtsstaat in crisis: de systematische niet-uitvoering van vonnissen

In het arrest *Camara* benadrukt het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een van de fundamentele elementen van de rechtsstaat het "*beginsel van de zekerheid van de rechtsverhoudingen [is] dat onder andere stelt dat de oplossing die rechtbanken definitief geven voor een geschil niet ter discussie wordt gesteld*".[48] Welnu, hier geeft België blijk van een '*systemisch falen*' in de uitvoering van definitieve rechterlijke beslissingen betreffende de opvang van verzoekers om internationale bescherming.[49] Erger nog, de Belgische autoriteiten "*weigeren formeel"* om zich te voegen naar de beslissingen van de nationale rechter.[50]

De huidige staat van de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen wordt hieronder uitvoeriger onderzocht. Dit probleem houdt op verschillende niveaus aan (deel 3.1) en beperkt zich niet tot de opvang van verzoekers om internationale bescherming (deel 3.2). Ter afsluiting worden bepaalde aangekondigde hervormingen inzake het opvangcontentieux en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen besproken (deel 3.3).

---

[46] Zie Raad van State, Advies nr. 77.664/4, 26 mei 2025: *"3.1.* (...) *Een dergelijke beperking zal op zich geen problemen opleveren, zolang het aantal opvangplaatsen voldoende blijft om de betrokken personen de hulp waarop zij recht hebben, te garanderen. In het tegenovergestelde geval zou de mogelijkheid zelf om enige vorm van hulp te krijgen – hetzij materieel of financieel – in de kern aangetast zijn indien de voorgenomen wettelijke maatregelen, in combinatie met andere maatregelen, tot doel en tot gevolg zouden hebben dat de juridische mogelijkheden van de asielzoekers om materiële hulp in de zin van de wet van 12 januari 2007 of gelijkwaardige hulp te verkrijgen, worden beperkt.*
3.2. De vraag rijst of een dergelijke aantasting verenigbaar is zowel met de artikelen 17 en 18 van richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 'tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming' als met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (...).
De opheffing van de artikelen 11 § 3, vierde lid, en 13 van de wet van 12 januari 2007, in een situatie van plaatsgebrek in de opvangstructuren, zou een aanzienlijke achteruitgang betekenen in de bescherming van dat recht en de afdeling Wetgeving ziet, bij de huidige stand, geen redelijke rechtvaardiging daarvoor."

[47] Vrije vertaling, Comité van Ministers van de Raad van Europa, Decision H46-6 Camara v. Belgium (Application No. 49255/22), 1507th Meeting (17-19 September 2024), CM/Del/Dec(2.024)1507/H46-6, 19 september 2024.

[48] EHRM, *Camara c. Belgique*, n° 49255/22, 18 juli 2023, § 117 (vrije vertaling).

[49] *Ibid.*, §118-119.

[50] *Ibid.*, §121.

3.1. De niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen houdt op verschillende niveaus aan

Sinds het *Camara*-arrest houdt de systematische aard van de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen inzake opvang, opgemerkt door het Hof, aan en strekt zich uit over meerdere niveaus:

1. de niet-uitvoering van meer dan 10.000 beslissingen van arbeidsrechtbanken die opvang bevelen in individuele gevallen;
2. de niet-uitvoering van de veroordeling in de collectieve procedure die door meerdere verenigingen werd gevoerd;
3. de niet-betaling van de dwangsommen gelinkt aan de niet-uitvoering van deze vonnissen;
4. beperkingen aan de gedwongen tenuitvoerlegging;
5. de niet-naleving van de arresten van de Raad van State tot schorsing van instructies om bepaalde groepen personen niet op te vangen;
6. de niet-naleving van het *Camara*-arrest.

3.1.1 De niet-uitvoering van meer dan 10.000 beslissingen van arbeidsrechtbanken die opvang bevelen in individuele gevallen

Tussen het begin van de wachtlijst in januari 2022 en 19 mei 2025 werden 10.764 veroordelingen van de arbeidsrechtbank betekend aan Fedasil.[51] In totaal werd Fedasil in dezelfde periode 13.881 veroordeeld.[52] Daarnaast werden 2.285 voorlopige maatregelen uitgesproken door het EHRM, waarvan er op 29 mei 2025 nog 29 actief waren.[53] De federale regering heeft systematisch geweigerd om deze beslissingen volledig uit te voeren, ook al ging het om definitieve en juridisch dwingende rechterlijke beslissingen.[54]

Het aantal veroordelingen ligt lager in 2024 en 2025 dan in 2022 en 2023. Dat betekent echter niet dat het probleem wordt opgelost. Integendeel, in april 2025 stonden er nog meer dan 2.000 personen op de wachtlijst en de wachttijd is gemiddeld vier maanden (zie *supra*). De daling van het aantal veroordelingen kan worden verklaard door de ondoeltreffendheid van de rechtsgang. Vroeger kregen personen die een veroordeling van de arbeidsrechtbank hadden verkregen prioritair opvang. Dit is vandaag niet meer het geval. Sinds juni 2023 is de volgorde van inschrijving op de wachtlijst bepalend om in het opvangnetwerk te worden opgenomen, ongeacht of er een veroordeling van de arbeidsrechtbank is.[55] Bovendien blijken de dwangsommen nutteloos want de politiek verantwoordelijken hebben openlijk aangekondigd ze niet te zullen betalen (zie *infra*). De veroordeling van de Belgische Staat in het arrest *Camara* heeft deze situatie niet veranderd.

---

[51] Cijfers verstrekt door Fedasil aan Myria en het FIRM.
[52] Het gaat om betekende en niet-betekende veroordelingen. Cijfers meegedeeld door Fedasil.
[53] Cijfers verstrekt door Fedasil aan Myria en het FIRM.
[54] Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025, p. 21.
[55] Zie: Myria, Verslag contactvergadering internationale bescherming – september 2023, 20 september 2023, p. 48-49; Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025, p. 21-22.

Amnesty International benadrukt dat deze duidelijke minachting van de regering voor rechterlijke beslissingen tekenend is voor een bredere bedreiging van de rechtsstaat in België.[56] In zijn rapport maken meerdere Belgische advocaten gewag van gevoelens van machteloosheid en woede ten aanzien van deze flagrante niet-uitvoering.[57] Een van de advocaten die door Amnesty International werd geraadpleegd, getuigt dat *"minder advocaten juridische procedures opstarten, omdat het niets verandert. We voelen ons echt machteloos, omdat ik me realiseer dat wanneer de Belgische staat rechterlijke beslissingen niet respecteert, we hulpeloos zijn"*.[58] Dit gevoel van ontmoediging door het volledige gebrek aan daadwerkelijke rechtsmiddelen om rechten te doen gelden, werd door meerdere actoren herhaald die door Myria en het FIRM zijn geraadpleegd.

3.1.2. De niet-uitvoering van de veroordeling in de collectieve procedure die door meerdere verenigingen werd gevoerd

In het *Camara*-arrest vermeldde het Hof de collectieve procedure, opgestart door de Orde van Franstalige en Duitstalige balies en negen verenigingen tegen Fedasil.[59] Fedasil werd in januari 2022 veroordeeld tot de toekenning van materiële hulp aan iedere verzoeker om internationale bescherming, vanaf de voorlegging van zijn verzoek, zonder voorwaarden noch vertragingen. De veroordeling ging gepaard met een dwangsom van 5.000 euro voor elke dag waarop ten minste één persoon, die zijn verzoek wil indienen, geen opvang heeft. Die dwangsom werd in maart 2022 door de rechtbank van eerste aanleg van Brussel opgetrokken naar 10.000 euro per dag. In juni 2023 heeft de rechtbank van eerste aanleg eraan herinnerd dat de niet-uitvoering van zeer veel rechterlijke beslissingen inzake opvang een van de fundamentele grondslagen van de rechtsstaat in gevaar brengt en heeft Fedasil en de Belgische staat veroordeeld tot de stopzetting van de systematische schending van het Europese opvangrecht.[60] Tot op vandaag werd deze veroordeling niet uitgevoerd en werden de dwangsommen niet betaald (zie *infra*).

3.1.3 De niet-betaling van de dwangsommen gelinkt aan de niet-uitvoering van deze vonnissen

Het door Fedasil verschuldigde totale bedrag van dwangsommen medio april 2025 bedraagt 12.621.500 euro: 8.674.500 euro is verschuldigd in het kader van individuele procedures en 3.947.000 euro in het kader van de collectieve procedure.[61] Fedasil meldt dat het de dwangsommen niet zal betalen, wat door het Rekenhof wordt bekritiseerd.[62] Dit betekent een breuk ten opzichte van het vroegere beleid toen reserves werden aangelegd en dwangsommen werden betaald.[63] De niet-betaling van die dwangsommen wordt bovendien publiekelijk bevestigd

---

[56] Amnesty International, Onrecht in plaats van opvang – Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt, april 2025, p. 22-23.
[57] *Ibid*., p. 23.
[58] *Ibid*., p. 23
[59] EHRM, *Camara c. Belgique*, nr. 49255/22, 18 juli 2023, §42-43.
[60] Franstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel (4e kamer), 2022/4618/A, 29 juni 2023.
[61] Cijfers verstrekt door Fedasil aan Myria en het FIRM.
[62] Rekenhof, 180e Boek – deel I, Opmerkingen over de rekeningen 2022 van het algemeen bestuur, de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de gelijkgestelde instellingen, Volume I – Commentaar, juli 2023, p. 165.
[63] Zie bijvoorbeeld: *"Sinds april 2009 en tot eind 2010 heeft Fedasil in totaal 341.500 euro aan dwangsommen betaald. Dit cijfer stemt overeen met een vijftigtal eisers (alleenstaanden of gezinnen, hetzij circa 80 personen). Een opvangplaats werd zo snel mogelijk voorgesteld aan al die personen om de betaling van dwangsommen zoveel mogelijk te vermijden"* (vrije vertaling): Fedasil, Jaarverslag 2010, p. 18.

door de politiek verantwoordelijken. De vorige staatssecretaris herhaalde aan het Federaal parlement in november 2024 dat *"geen enkele dwangsom werd uitbetaald"* en dat *"dwangsommen betalen niets zou oplossen. Integendeel, de budgetten voor opvang moeten naar opvang gaan"*.[64] Sinds haar aantreden begin februari 2025 heeft de nieuwe minister eveneens meermaals publiekelijk benadrukt dat: *"Die dwangsommen zijn er en we zullen die niet betalen. We kunnen niet zomaar plaatsen bij creëren en dat is ook niet wenselijk"*.[65]

De niet-betaling van de dwangsommen door de Belgische regering doet de doeltreffendheid van de rechtsmiddelen te niet. Dit is een ernstige aantasting van de rechtsstaat.

3.1.4. Beperkingen aan de gedwongen tenuitvoerlegging

In januari 2024 heeft het Hof van beroep het bewarend derdenbeslag toegestaan op 48 bankrekeningen van Fedasil, waarop bijna 3 miljoen euro staat, door de Orde van Franstalige en Duitstalige balies en negen verenigingen, op voorwaarde dat het beslag niet gelijktijdig op alle rekeningen wordt gelegd.[66] In geval van een gerechtelijke betwisting door Fedasil van een beslag op een eerste rekening, moeten de eisende partijen de uitkomst van die betwisting afwachten alvorens eventueel over te gaan tot een beslag op een tweede rekening.

In juni 2024 bevestigde het Hof van beroep dit en bekritiseerde het argument van Fedasil dat zijn goederen onvatbaar zijn voor beslag om de continuïteit van de openbare dienst te garanderen. Het benadrukte daarbij dat deze houding leidt tot een vrijwel straffeloosheid:

> *"Het is onbegrijpelijk dat Fedasil, als rechtspersoon van openbare orde, die het voorbeeld zou moeten geven aan de rechtszoekende die geacht wordt de rechterlijke beslissingen die tegen hem worden uitgesproken na te leven en uit te voeren, zich verschuilt achter de onvatbaarheid voor beslag (...) van zijn banktegoeden om te ontkomen aan de uitvoering van de hoofdveroordeling die het niet vrijwillig naleeft, reden waarom de rechter er een voldoende hoge dwangsom aan heeft moeten toevoegen om Fedasil te dwingen de rechterlijke beslissingen na te komen."*[67]

In februari 2024 hebben de Orde van Franstalige en Duitstalige balies en de negen verenigingen een derdenbeslag laten leggen op een eerste rekening van Fedasil, wat door Fedasil aangevochten werd. Op 31 maart 2025, na meer dan een jaar, heeft de beslagrechter beslist dat het geld onvatbaar is voor beslag omdat niet was vastgesteld dat dit geld kennelijk onnodig is voor de uitoefening van de opdracht van Fedasil of de continuïteit van de openbare dienst.[68] Tegen dit vonnis loopt momenteel een beroep.

De pogingen om beslag te leggen op het geld van Fedasil blijken dus bijzonder omslachtig. Er dient dus vastgesteld te worden dat de middelen tot gedwongen tenuitvoerlegging weinig efficiënt zijn. De Orde van Franstalige en Duitstalige balies en de negen verenigingen, en zelfs de individuele

---

[64] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Integraal Verslag van de Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken, CRIV 56 COM 32, 6 november 2024, p. 40.
[65] De Standaard, Minister van Asiel en Migratie Anneleen van Bossuyt: "We gaan verbod op opsluiten van gezinnen met kinderen misschien moeten herzien", 18 maart 2025. Zie ook: Het Nieuwsblad, Minister Anneleen Van Bossuyt over forse besparingen op Asiel en Migratie: "Op een bepaald moment moet je stop zeggen", 17 mei 2025.
[66] Hof van beroep van Brussel (17e kamer), 2024/QR/3, 23 januari 2024.
[67] Hof van beroep van Brussel (17e kamer), 2024/AR/423, 11 juni 2024 (vrije vertaling).
[68] Franstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel (beslagkamer), 24/1010/A, 31 maart 2025.

rechtszoekenden, beschikken dus over geen enkele doeltreffende hefboom om de rechterlijke beslissingen te laten uitvoeren door de Belgische autoriteiten bevoegd voor opvang.

3.1.5. De niet-naleving van de arresten van de Raad van State tot schorsing van instructies om bepaalde groepen personen niet op te vangen

De voorbije twee jaar heeft de Raad van State twee instructies geschorst van de (vorige) staatssecretaris van Asiel en Migratie die Fedasil oplegden niet langer onmiddellijk bepaalde groepen personen op te vangen:

- op 13 september 2023 heeft de Raad van State de beslissing geschorst om geen alleenstaande mannen meer op te vangen in het opvangnetwerk van Fedasil;[69]
- op 27 december 2024 heeft de Raad van State de beslissing geschorst om geen personen meer op te vangen die al internationale bescherming genieten in een andere lidstaat van de Europese Unie.[70]

In hun antwoord op de tussenkomst van Myria en het FIRM van juli 2024 wijst de Belgische overheid erop dat *"er geen bewuste wil is om het arrest van de Raad van State [van 13 september 2023] niet na te komen, maar veeleer een materiële onmogelijkheid om dit te doen"*.[71] De Belgische overheid blijft dus overmacht inroepen, ook al wordt dit argument niet aanvaard door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens,[72] het Hof van Justitie van de Europese Unie[73] en de Belgische hoven en rechtbanken.[74]

Het feit dat de Raad van State beslissingen heeft geschorst die bepaalde categorieën personen uitsluiten van het opvangnetwerk, heeft in de praktijk echter niets veranderd voor die personen. De toenmalige staatssecretaris heeft immers op identieke wijze gereageerd op de twee voornoemde arresten van de Raad van State: de dag zelf heeft ze duidelijk gemaakt dat het arrest van de Raad van State haar beleid niet zou veranderen.[75] Naar aanleiding van het arrest van december 2024 wees ze er op dat de opvang zou worden geweigerd *"op individuele basis"* aangezien een dergelijk verzoek kan worden beschouwd als *"een volgend verzoek om internationale bescherming"*.[76] De weigering "op individuele basis" lijkt echter een semantische

---

[69] Raad van State, Arrest nr. 257.300, 13 september 2023.
[70] Raad van State, Arrest nr. 261.887, 27 december 2024.
[71] Comité van Ministers, Réponse des autorités suite à une communication d'INDH (MYRIA et Institut fédéral pour la protection et la promotion des Droits Humains (IFDH)) (10/07/2024) relative à l'affaire Camara c. Belgique, 25 juli 2024 (vrije vertaling).
[72] EHRM, *Camara c. Belgique*, nr. 49255/22, 18 juli 2023, § 98 en 108.
[73] HvJ-EU, *Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers t. Saciri e.a., Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn van Diest*, C-79/13, 27 februari 2014, § 47-51: het HvJ-EU heeft benadrukt dat de verzadiging van het opvangnetwerk de lidstaten niet ontheft van hun opvangverplichtingen.
[74] Zie o.a.: Arbeidshof van Brussel (2e bijzondere kamer), 2025/CB/2, 13 maart 2025; Franstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel (4e kamer), 2022/4618/A, 29 juni 2023; Arbeidshof van Brussel (2e kamer), 2023/CB/3, 4 mei 2023.
[75] BX1, "Nicole de Moor « ne changera pas » sa politique malgré la décision du Conseil d'État sur les hommes seuls demandeurs de protection internationale", 13 september 2023; Nicole de Moor, Uitspraak Raad van State: de Moor "Opvang kan wel verder geweigerd worden aan wie al een vluchtelingenstatus geniet, op individuele basis", 27 december 2024.
[76] Nicole de Moor, Uitspraak Raad van State: de Moor "Opvang kan wel verder geweigerd worden aan wie al een vluchtelingenstatus geniet, op individuele basis", 27 december 2024.

omweg om opvang aan deze groep structureel te blijven weigeren, zonder de specifieke situatie van de betrokkene in overweging te nemen. Een arrest van maart 2025 van het Arbeidshof hekelde dat de betwiste beslissing, die opvang weigerde te verlenen aan een Palestijnse man die in Griekenland als vluchteling was erkend, de specifieke situatie van de betrokkene helemaal niet in overweging nam.[77] Het Arbeidshof onderstreepte overigens dat volgens het Belgisch recht een verzoek van een persoon die al internationale bescherming geniet in een ander Europees land niet kan worden beschouwd als een volgend verzoek om internationale bescherming in België. Het objectief contentieux inzake opvang, in de vorm van twee schorsingsarresten van de Raad van State, wordt dus evenmin nageleefd door de Belgische overheid.

3.1.6. De niet-naleving van het Camara-arrest zelf

Sinds het arrest *Camara* worden rechterlijke beslissingen nog altijd systematisch niet uitgevoerd.

Bepaalde uitspraken van politiek verantwoordelijken tonen duidelijk aan dat de rechterlijke beslissingen niet zullen worden uitgevoerd en dat dwangsommen niet zullen worden betaald. Onlangs heeft de nieuwe minister van Asiel en Migratie de verantwoordelijkheid voor de 'opvangcrisis' gelegd bij de verzoekers om internationale bescherming zelf aangezien *"deze situatie bestaat omdat veel mensen misbruik maken van de opvang en procedures in België. Dat verzadigt onze opvangplaatsen"*.[78] Nochtans hebben de Belgische rechtbanken al meer dan 10.000 keer kunnen vaststellen dat individuele verzoekers effectief recht hebben op opvang. Niet zij zijn verantwoordelijk, maar wel de regering die deze rechterlijke beslissingen negeert.

De niet-naleving van rechterlijke beslissingen door de Belgische overheid inzake opvang heeft zich trouwens uitgebreid naar andere rechtsgebieden. De niet-uitvoering betreft niet langer enkel het subjectief contentieux (de beslissingen van de arbeidsrechtbanken en -hoven die de overheid veroordelen tot het leveren van materiële hulp aan individuele personen) – waarvan sprake was in het arrest *Camara* – maar eveneens het objectief contentieux (de twee arresten van de Raad van State die de instructies van de staatssecretaris schorsen).

3.2. Een ruimer probleem dan asiel en migratie

In juli 2024 hebben de drie hoogste rechtscolleges van België (het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State) een gemeenschappelijk memorandum gepubliceerd om uiting te geven aan hun voornaamste bezorgdheden met betrekking tot de evolutie van de eerbiediging van de rechtsstaat in België, waaronder een *"sterke bezorgdheid"* met betrekking tot de niet-naleving van rechterlijke uitspraken, *"inzonderheid in het kader van de asielopvangcrisis"*.[79] In haar verslag van 2024 over de rechtsstaat heeft de Europese Commissie ook haar "ernstige bezorgdheid" geuit

[77] Arbeidshof van Brussel (2e bijzondere kamer), 2025/CB/2, 13 maart 2025.
[78] La Libre, « Si c'est nécessaire, nous rétablirons des contrôles aux frontières du pays », 24 mei 2025 (vrije vertaling).
[79] Grondwettelijk Hof, Hof van Cassatie, Raad van State, Gemeenschappelijk memorandum van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State, juli 2024. In juni 2025 heeft het Hof van Cassatie een perscommuniqué verspreid met de herinnering dat "*een sterke justitie de rechtsstaat [dient]*" en uitgelegd waarom de magistraten in de lente van 2025 protestacties hebben georganiseerd, waarbij ook de niet-naleving van rechterlijke beslissingen werd vermeld: Hof van Cassatie, Perscommuniqué van het Hof van Cassatie: Een sterke justitie dient de rechtsstaat!, 5 juni 2025.

over de niet-naleving door de Belgische overheid van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en nationale rechtbanken.[80]

Zoals opgemerkt in onze vorige tussenkomst, dragen de Belgische autoriteiten, door zelf niet de rechterlijke beslissingen na te leven, bij aan een cultuur van niet-nakoming en onverschilligheid ten aanzien van het recht, die zich niet beperkt tot het domein van asiel en migratie.[81] De niet-uitvoering raakt ook tal van andere domeinen zoals de overbevolking in gevangenissen, de verlengde psychiatrische internering, de uitlevering aan derde landen, de geluidsoverlast van de nationale luchthaven van Brussel, ...[82] Zes Belgische mensenrechteninstellingen, waaronder Myria en het FIRM, hebben onlangs benadrukt dat deze *"groeiende tendens bij overheden om nationale en internationale rechterlijke beslissingen niet uit te voeren of in twijfel te trekken (...) een geleidelijke maar diepgaande ondermijning vormt van de rechtsstaat in België"*.[83]

3.3. Aangekondigde hervormingen betreffende het opvangcontentieux en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

In het regeerakkoord staat dat de regering zal onderzoeken of de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank voor beroepen tegen beslissingen betreffende de materiële hulp kan worden overgeheveld naar de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV).[84] Tegelijkertijd kondigt het akkoord, zonder enige toelichting, een reeks belangrijke hervormingen voor de RvV aan, zoals:[85]

- de omzetting van de benoeming voor het leven van de magistraten van de RvV in een hernieuwbare benoeming voor een duur van 5 jaar;
- de oprichting van een nieuwe federale overheidsdienst 'Migratie' (onder toezicht van de uitvoerende macht), waarin de RvV wordt geïntegreerd;
- de mogelijkheid voor de administratie, die partij is in de zaak, om te interveniëren in de collegiale samenstelling van de RvV;
- de tussenkomst van de administratie in de beslissing om prejudiciële vragen te stellen.

De onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de rechter evenals de scheiding der machten vormen fundamentele kenmerken van de rechtsstaat.[86] De benoeming voor het leven van magistraten is een van de fundamentele garanties om de onafhankelijkheid van de rechters te

---

[80] Europese Commissie, Verslag over de rechtsstaat 2024. Landenhoofdstuk over de situatie op het gebied van de rechtsstaat in België, SWD(2024) 801 final, 24 juli 2024, p. 32.
[81] M. Schotsmans, P. Baeyens, « État de droit : le double standard de la Belgique », *La Libre Belgique*, 15 februari 2024.
[82] *Ibid.;* het FIRM heeft in november 2024 een onderzoek gelanceerd om de omvang en de impact van dit probleem te onderzoeken: FIRM, Onderzoek naar de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen, 19 november 2024.
[83] Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens, de Centrale Toezichtsraad voor het gevangeniswezen, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en Unia, Oproep van zes mensenrechteninstellingen: respecteer de onafhankelijkheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, 27 mei 2025.
[84] Federaal regeerakkoord 2025-2029, p. 164. Er dient opgemerkt te worden dat de RvV niet de bevoegdheid heeft om dwangsommen op te leggen.
[85] Federaal regeerakkoord 2025-2029, p. 178.
[86] Grondwettelijk Hof, arrest nr. 152/2015, 29 oktober 2015, § B.12. Deze beginselen zijn eveneens van toepassing op de administratieve rechtscolleges, zoals de RvV. Zie: Grondwettelijk Hof, arrest nr. 152/2015, 29 oktober 2015,§ B.12; Grondwettelijk Hof, arrest nr. 150/2018, 8 november 2018,§ B.13.

vrijwaren. Overstappen van een benoeming voor het leven naar een hernieuwbare benoeming van 5 jaar brengt dit grondbeginsel in gevaar. Ook de wens om de RvV binnen een federale overheidsdienst Migratie te plaatsen, die onder de uitvoerende macht valt, vormt een reële bedreiging voor de onafhankelijkheid van dit rechtscollege en de scheiding der machten. De beslissing om prejudiciële vragen te stellen evenals de mogelijkheid voor de administratie om te interveniëren in de collegiale samenstelling van de RvV gaan eveneens in tegen deze essentiële beginselen van de rechtsstaat. Indien deze hervormingen worden doorgevoerd, zal het contentieux dat aan de basis ligt van de veroordeling van de Belgische Staat in *Camara* worden overgeheveld van de rechters van de arbeidsrechtbank naar de rechters van de RvV, wiens onafhankelijkheid ten aanzien van de uitvoerende macht sterk zal worden verminderd.

In mei 2025 hebben de rechters van de RvV in een open brief aan de minister van Asiel en Migratie hun bezorgdheid over de aangekondigde hervormingen geuit en benadrukt dat die aangekondigde hervormingen de onafhankelijkheid van justitie in het gedrang brengen.[87] Myria en het FIRM delen deze bezorgdheid.

In zijn recente Verklaring van Riga uit het Europees Netwerk van Raden voor de Justitie zijn bezorgdheid over de aantasting van de rechterlijke macht en de scheiding der machten, die de rechtsstaat bedreigen. De invoering van hervormingen zonder de instemming van de rechterlijke macht, net als de niet-uitvoering van vonnissen, worden genoemd als voorbeelden van praktijken die de rechterlijke macht verzwakken.[88]

4. Conclusie

De Belgische overheid blijft structureel tekortschieten. Hoewel de opvangcrisis aanhoudt en het aantal verzoeken om internationale bescherming niet afneemt, wordt de opvangcapaciteit verminderd (totaal aantal plaatsen; LOI en andere opvangvormen). Dit beleid om het aantal opvangplaatsen te verminderen is een bewuste politieke keuze van de nieuwe federale regering.

De wettelijk bepaalde maatregelen bij verzadiging van het opvangnetwerk – zoals de activering van noodopvang, opvang in de vorm van financiële hulp in plaats van materiële huisvesting of een spreidingsplan – worden bewust niet uitgevoerd. Integendeel, de regering plant om de bestaande opties uit de wet te schrappen en gaat zo in tegen de aanbevelingen van het Comité van Ministers en de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Sinds het arrest *Camara* worden rechterlijke beslissingen van arbeidsrechtbanken nog altijd systematisch niet uitgevoerd: de veroordelingen van nationale rechtbanken die de Belgische staat verplichten om verzoekers om internationale bescherming op te vangen, worden niet uitgevoerd en de dwangsommen om druk te leggen op de overheden worden niet betaald. De niet-uitvoering

[87] Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, Brief aan de minister van Asiel en Migratie, 22 mei 2025. Deze hervormingen hebben ook geleid tot een reactie van de ordes van advocaten (OVB, Reactie Federaal Regeerakkoord, p. 2) en meerdere universiteitsprofessoren in migratierecht, grondwettelijk recht en mensenrechten (Inédit, inouï et inconstitutionnel : le gouvernement fédéral veut-il influencer les décisions des juges ? - La Libre, 26.02.2025; Ongezien, ongehoord en ongrondwettelijk: de federale regering wil rechters beïnvloeden | De Standaard, 26.02.2025).

[88] European Networks of Councils for the Judiciary (ENCJ), Declaration of Riga, 4-6 juni 2025.

komt inmiddels dermate veel voor dat tal van rechtszoekenden en advocaten niet meer inzien waarom ze nog gerechtelijke procedures zouden opstarten. Dit betekent een volledige uitholling van een effectief rechtsmiddel en van de toegang tot justitie voor verzoekers om internationale bescherming die niet de opvang krijgen waarop ze recht hebben.

Deze groeiende tendens van de autoriteiten om nationale en internationale rechterlijke beslissingen niet uit te voeren, vormt een geleidelijke, maar diepgaande ondermijning van de rechtsstaat in België.

Tot slot moet worden vastgesteld dat de Belgische autoriteiten hun internationale verplichtingen en de grondrechten van verzoekers om internationale bescherming blijven schenden en zo de uitvoering van het arrest *Camara t. België* in het gedrang brengen.

5. Aanbevelingen

Gelet op het voorgaande roepen Myria en het FIRM de Belgische autoriteiten op om:

1. Zo snel mogelijk de capaciteit van het opvangnetwerk aanzienlijk en duurzaam uit te breiden zodat alle verzoekers om internationale bescherming die recht hebben op opvang kunnen worden opgevangen en het hoofd kan worden geboden aan toekomstige schommelingen;

2. Voldoende budget te garanderen voor de werking van Fedasil;

3. Onmiddellijk de rechterlijke beslissingen uit te voeren en de verschuldigde dwangsommen te betalen;

4. De wetgevende initiatieven stop te zetten die ingaan tegen een goede uitvoering van het arrest *Camara* en die erin bestaan bestaande, wettelijke en structurele oplossingen te schrappen waarmee de rechterlijke beslissingen kunnen worden uitgevoerd en het hoofd kan worden geboden aan de huidige crisis (evenals eventuele toekomstige plaatstekorten);

5. De aangekondigde hervormingen, die de onafhankelijkheid van het contentieux inzake (de opvang van verzoekers om) internationale bescherming in gevaar brengen, niet uit te voeren.

Aangezien de situatie sinds juli 2024 niet is verbeterd en in bepaalde opzichten zelfs is verslechterd, blijven bovendien de meeste aanbevelingen uit de vorige tussenkomst van Myria en het FIRM gelden. Myria en het FIRM roepen de Belgische overheid dan ook op om:

6. Alle nodige maatregelen te treffen om een einde te maken aan de aanhoudende humanitaire crisis, desnoods door samen te werken met andere bevoegdheidsniveaus (deelstaten, Europese Unie, enz.). De crisis moet worden

opgelost door noodopvang in te richten, georganiseerd door Fedasil of een partner overeenkomstig artikel 18 van de opvangwet of het EU-recht, voor elke persoon die een verzoek om internationale bescherming heeft ingediend;

7. Zolang deze opvang (zo nodig noodopvang) niet operationeel is, zou elke persoon zonder opvang systematisch vanaf de registratie van zijn verzoek om internationale bescherming:
   - een detectie van kwetsbaarheden (fysieke en geestelijke gezondheid, handicap, ...) door Fedasil moeten genieten (met het oog op een prioritaire integratie in het opvangnetwerk);
   - gratis een medisch onderzoek moeten krijgen;
   - noodhuisvesting moeten genieten in elke beschikbare structuur, waaronder zo nodig een hotel of, bij gebrek daaraan, sociale bijstand moeten genieten van een OCMW (zie volgende punten);
   - automatisch moeten worden ingeschreven op de wachtlijst door Fedasil op het ogenblik dat het verzoek om internationale bescherming wordt ingediend;
   - zich moeten kunnen inschrijven op een referentieadres en een attest van immatriculatie moeten hebben om zijn rechten uit te oefenen, met name op werk, na een procedure van 4 maanden.

8. Alle personen zonder opvang te monitoren.

9. In de Belgische wet de mogelijkheid te behouden om opvang toe te kennen in de vorm van financiële hulp, en Fedasil op te dragen automatisch een niet-toewijzing van code 207 (opvangstructuur) toe te kennen aan iedere verzoeker om internationale bescherming die geen materiële hulp krijgt.

10. In de Belgische wet de mogelijkheid te behouden om opvang toe te kennen in de vorm van financiële hulp, en Fedasil op te dragen een opheffing van code 207 toe te kennen aan verzoekers die privéopvang bij kennissen of solidaire huisvesting genieten, om plaatsen in het opvangnetwerk vrij te maken voor mensen zonder huisvestingsmogelijkheden.

11. In de Belgische wet de mogelijkheid te behouden om opvang toe te kennen in de vorm van financiële hulp, en Fedasil op te dragen een OCMW toe te wijzen aan verzoekers om internationale bescherming zonder materiële hulp op basis van een evenwichtige verdeling tussen gemeenten, in overeenstemming met artikel 11 § 4 van de opvangwet en artikel 57ter/1 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (spreidingsplan).

12. Bij gebrek aan noodopvang volgens de opvangwet, solidaire huisvesting van asielzoekers te faciliteren met maatregelen waardoor gastpersonen die bepaalde sociale uitkeringen genieten geen negatieve financiële gevolgen ondervinden.

13. Toe te zien op de coördinatie tussen de betrokken bevoegdheidsniveaus om de bovenstaande en onderstaande aanbevelingen volledig of gedeeltelijk uit te voeren.

14. Doorlopend de effecten van die maatregelen te evalueren en de nodige aanpassingen door te voeren. De resultaten van deze evaluatie zouden openbaar moeten worden gemaakt.

15. Te voorzien in doeltreffende beroepsmiddelen in geval van meerdere niet-uitvoeringen van gerechtelijke veroordelingen.

16. Informatie te verstrekken over de niet-uitvoering van de vonnissen van de arbeidsrechtbanken sinds het arrest *Camara*. België zou meer bepaald statistieken kunnen verstrekken per categorie van personen (minder-/meerderjarigen, mannen/vrouwen, gezinnen/alleenstaanden) met vermelding van met name: de lijst van alle beslissingen die sinds 19 juli 2023 zijn uitgesproken; de datum van uitspraak van elk van de beslissingen en de uitvoeringsdatum ervan; het gebruik van een beroep tegen die beslissingen; de uitspraak, het bedrag en de datum van betaling van de opgelegde dwangsom.

Zonder deze tussenkomsten dreigt de opvangcrisis in België te verergeren, met blijvende en ernstige gevolgen voor de rechtsstaat en de bescherming van de fundamentele rechten.